

Torvegade 74, 6700 Esbjerg

Esbjerg Kommune
Natur & Vandmiljø
Att. Ole Juul Pedersen

Dato	29. juni 2020
Sagsbehandler	Mette Kirkebjerg Due
Telefon direkte	76 16 51 30
Sagsid	20/15080

Dispensation til etablering af sandfang i Kongeåen opstrøms Hovedvej 11

Esbjerg Kommune giver hermed dispensation til etablering af sandfang opstrøms Hovedvej 11 i det beskyttede vandløb Kongeåen.

De påvirkede arealer ejes i dag af Jytte Skov Nielsen, Fårevej 38, 6760 Ribe, Poul Jepsen Helle, Jedstedvej 17, 6771, Gredstedbro og Esbjerg Kommune, Torvegade 74, 6700 Esbjerg. Esbjerg Kommune vil inden sandfanget etableres have købt Jytte Skov Nielsens arealer. Projektområdet kan ses på vedlagte kortbilag.

Dispensationen gives på følgende vilkår, som skal overholdes ved udførelse af projektet:

1. Dispensationen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet den 29. juli 2020.
2. Det forudsættes, at det ansøgte udføres som beskrevet i ansøgningsmaterialet.
3. Anlægsarbejdet må ikke skabe varige spor i omkringliggende beskyttede naturtyper. Det kan f.eks. ske ved brug af køreplader, hvis jordbunden er blød.

Disse vilkår er stillet for at sikre og beskytte naturværdierne i området. Kontakt os meget gerne, hvis der er tvivl om, hvordan vilkårene skal udføres eller overholdes.

Dispensationen er ikke længere gyldig, hvis den ikke udnyttes inden 3 år fra i dag eller ikke har været udnyttet i 3 på hinanden følgende år.

Baggrund for dispensationen

Ansøgers oplysninger

Kongeåen transporterer, ligesom de øvrige store sydvestjyske vandløb, en stor mængde sand fra det topografiske opland frem til udløbet i havet. I Kongeåen aflejres der store mængder sand på strækningen nedstrøms Hovedvej 11 og i særdeleshed nedstrøms Vilslev Stryget, hvor marsklandet

begynder. På grund af aflejringer over regulativmæssig bund må Esbjerg Kommune ofte oprense delstrækninger af Kongeåen af hensyn til at sikre regulativets overholdelse.

Ved at opsamle sedimentet i et sandfang på en veldefineret strækning, vil det være muligt at undgå oprensning af sand på længere strækninger nedstrøms. Det transporterede sand har en mediankornstørrelse på omkring 0,5 mm, der let kan bundfældes i stort sandfang.

Der planlægges etableret to sandfang i Kongeåen: Et opstrøms Hovedvej 11 (kaldet "sandfang 1") og et umiddelbart før Kongeåens udløb i Vadehavet (kaldet "sandfang 3"). Denne afgørelse omfatter kun sandfang 1.

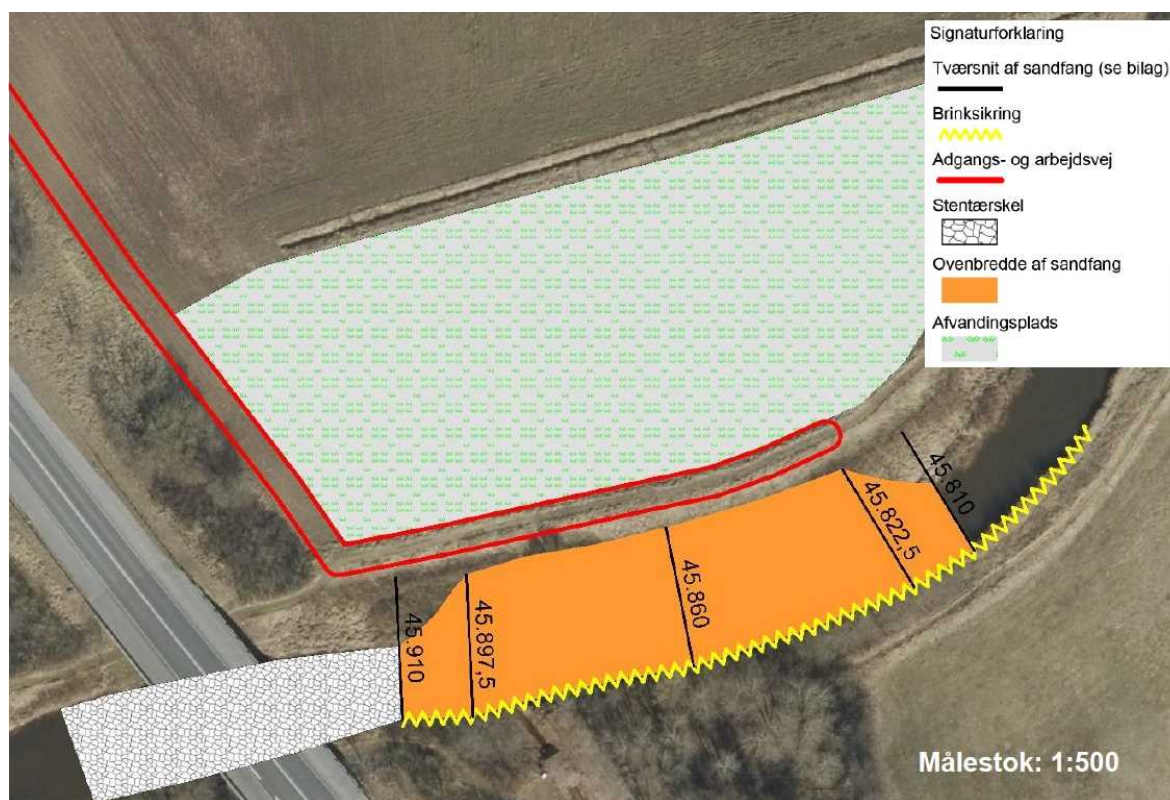
Sandfang 1 etableres på en strækning umiddelbart opstrøms Hovedvej 11 ved Gredstedbro, se foto 1. Sandfanget opnår en længde på ca. 100-110 m mellem station 45.810 og 45.920. Bundbredden af sandfanget skal være 20 m. Bunden uddybes 1 m og siderne af sandfanget tilpasses eksisterende skråningsanlæg (ca. 1:1). For at undgå at skulle lave et dybt sandfang, udvides Kongeåen på en strækning opstrøms sandfanget. Formålet er med dette er at nedsætte vandhastigheden. Nedstrøms sandfanget etableres en stentærskel. Hele projektområdet strækker sig således over ca. 200 m inklusive udvidelse af vandløbet og etablering af stentærskel.

Foto 1. Placering af sandfanget. Udvidelsen er angivet med rød streg (omtrentlig placering).

Sandfanget opnår en kapacitet på omtrent 2.000 m³ sand, men det anbefales tømt, når 3/4 af sandfangsvolumenet er opfyldt svarende til 1.500 m³. Sandfanget forventes at kunne bundfælde 90 % af det sand, der transporteres i Kongeåen ved en medianmaksimumafstrømning.

På figur 1 er angivet de anlægselementer, der vurderes nødvendige i forhold til etablering og drift af sandfang 1 samt for afværge mod erosionsskader og brinknedskridninger.

Figur 1. Anlægselementer.

Sandfanget etableres ved at udgrave Kongeåen i højre side, så der påvirkes så få lodsejere som muligt. Sandfanget etableres ved brug af en gravemaskine på pontoner i åen som graver/suger materialet op og en gravemaskine på land, som håndterer det opgravede materiale, da det ikke er muligt at grave i fuld sandfangsbredde fra højre brink.

Nedstrøms sandfanget etableres en fast stentærskel for at mindske erosionen. Tærsklen etableres i kote 2,70 m og forlænges ind under Hovedvej 11 for at sikre bropillerne. Der benyttes paksten (64-150 mm) til erosionssikringen under hovedvejen og marksten (+150 mm) umiddelbart nedstrøms udløbet af sandfanget.

På venstre side af sandfanget og omtrent 30 m længere opstrøms etableres brinksikring fra bund til kronekant. Der benyttes større enkeltsten/kampesten (150-400 mm) til brinksikringen. Formålet er at sikre mod brinknedskridninger i forbindelse med tømning og at skabe passagemulighed for de vandløbsinsekter, der er tilknyttet fast substrat.

Kommunens vurdering

Formålet med etableringen af sandfanget er at mindske sandvandringen i åen, og dermed tilsandingen af gydebanker på eksisterende og fremtidige stryg. Herudover giver etableringen af sandfang mulighed for at optage og

bortkøre sandet på steder, hvor det er mest hensigtsmæssigt og gør mindst skade på vandløbet som naturtype.

På projektstrækningen forekommer der stort set ikke nogen vandplanter. Den manglende grødevækst skyldes sandsynligvis skyggevirkningen fra de træer, som vokser på sydsiden af vandløbet.

Naturbeskyttelsesloven indeholder et forbud mod at ændre beskyttede naturområders tilstand. Loven giver dog mulighed for, at kommunen i særlige tilfælde kan gøre undtagelser fra forbuddet.

Kommunen vurderer, at der i dette tilfælde er særlige forhold til stede, og at der kan gives dispensation til det ansøgte.

Der er i afgørelsen lagt vægt på at etableringen af sandfang medfører mindre forstyrrelse i resten af vandløbet samt en forbedring af gydemulighederne for fisk, da sandvandringen gennem vandløbet mindskes. Der vurderes samlet set at være tale om et naturforbedrende projekt.

Vandløbet vil også fremover være omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Fremtidige ændringer af vandløbet må derfor ikke foretages uden en ny dispensation.

Dispensationen og de stillede vilkår er bindende for ejere og andre personer, som har rettigheder over arealet. Det er altid ejerens ansvar, at der ikke foregår ulovlige indgreb i den beskyttede natur.

Bruges arealet af en anden, for eksempel en forpagter, har brugeren også et ansvar for at overholde loven. Det er desuden ansøgerens pligt at oplyste eventuelle andre, der skal udføre arbejdet, om hvad der står i dispensationen.

Natura 2000 og særligt beskyttede arter

Projektområdet ligger inden for Natura 2000-område. Natura 2000-område. Det drejer sig om habitatområde nr. 80, Kongeåen. Kongeåen har udløb i Vadehavet, som er udpeget som habitatområde nr. 78 og fuglebeskyttelsesområde nr. 57. De nedre dele af Kongeåen løber desuden gennem fuglebeskyttelsesområde nr. 51, Ribe Holme og enge med Kongeåens udløb.

Habitatområde nr. 80 Kongeåen er udpeget for at beskytte en række dyrearter og naturtyper. Det er relevant at vurdere påvirkningen på et udvalg af disse: Arterne havlampret, bæklampret, flodlampret, laks, snæbel, odder og naturtyperne 3260 vandløb med vandplanter og 6430 urtebræmmer.

For det nedstrøms beliggende habitatområde nr. 78, Vadehavet med Ribe Å, Tved og Varde Å, er det tilsvarende være relevant at vurdere påvirkningen på arterne havlampret, flodlampret, laks, snæbel, odder og naturtypen vandløb med vandplanter.

For det ligeledes nedstrøms beliggende fuglebeskyttelsesområde nr. 51 Ribe Holme og med Kongeåens udløb er det relevant at vurdere påvirkningen for arterne rørdrum, kortnæbbet gås, bramgås, rørhøg, plettet rørvagtel, engsnarre, hjejle, brushane og blåhals. Der vurderes ikke at kunne ske

påvirkning af arter på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde nr. 57 Vadehavet.

I forhold til bilag IV-arter er det relevant at vurdere påvirkningen af grøn kølle guldsmed, odder og snæbel.

Kort 1. Kortlægning af habitatnaturtyper omkring projektområdet.

Den nuværende drift er, at der årligt opgaves ca. 3.000 m³ sand i Kongeåen nedstrøms det planlagte sandfang fordelt på 6.000-10.000 m² vandløbsbund.

Kongeåen er levested for odder, laks, alle tre arter af lampret, mens snæbel forekommer strejfende.

Naturtyperne 3260 og 6430 er kortlagte på strækningen, jf. basisanalysen offentliggjort juni 2020 (se kort 1). Esbjerg Kommune kan konstatere, at naturtypen 6430 er kortlagt langs begge bredder af Kongeåen langs hele åens udstrækning. Der lader til at være tale om en generaliseret kortlægning, som ikke tager hensyn til de lokale forhold, såsom broer etc. På strækningen, hvor sandfanget etableres, er der primært tale om rørskov. Det er Esbjerg Kommunes vurdering, at der enten er tale om en forekomst af 6430 af meget lav kvalitet eller at arealet reelt ikke er omfattet af naturtypen. Den berørte del af vandløbskanten er på ca. 160 m, hvilket er en meget lille del af vandløbs samlede længde. Det er således kommunens vurdering, at påvirkningen af naturtypen 6430 ikke er væsentlig.

Ved etableringen af sandfanget vil der ske en lokal påvirkning af naturtypen 3260 vandløb med vandplanter. På det pågældende areal er vandløbsbunden dog i en dårlig tilstand med sandvandring og er næsten uden vandplanter. Etableringen af et sandfang reducerer sandvandringen nedstrøms sandfanget

og kan medføre en positiv udvikling af plantesamfund og en mere hensigtsmæssig drift af strækningerne nedstrøms, da opgravningen af ophobet sand fremadrettet begrænses til sandfanget. Såfremt sandfanget ikke etableres, vil der fortsat årligt ske en opgravning af 6.000-10.000 m² vandløbsbund, hvilket har en negativ påvirkning på vandløbet som naturtype. Påvirkningen af vandløbet i forbindelse med oprensning af sand formindskes således væsentligt ved etableringen af sandfanget. Sliddet fra sandvandring på vandplanterne nedstrøms sandfanget forventes at blive væsentligt mindre, ligesom der forventes en mere stabil overflade på vandløbsbunden. Herudfra vurderes det, at der samlet set ikke vil ske nogen væsentlig påvirkning af vandløbet ved etableringen af sandfanget.

For arterne på udpegningsgrundlaget for habitatområde nr. 78 og 80 samt arterne på habitatdirektivets bilag IV vurderes der samlet set ikke at være nogen negativ påvirkning ved etableringen af sandfanget. Strækningen, hvor sandfanget etableres, er en reguleret, unaturlig strækning stor set uden vandplanter, da disse skygges væk af de høje træer på sydsiden af vandløbet. Etableringen af sandfanget kan potentielt medføre bortgravning og ødelæggelse af opvækst- og eller rastesteder for havlampret, flodlampret og bæklampret samt grøn kølleguldsmed. Der vurderes dog at være tale om et ringe levested på et meget begrænset areal ud af Kongeåens samlede længde, og den reducerede drift nedstrøms sandfanget vurderes til fulde at opveje det eventuelle tab af levesteder på arealet for sandfanget.

I anlægsfasen graves der i brinkerne på den pågældende strækning. Dette kan potentielt medføre en forstyrrelse af odder, hvis den bruger strækningen om yngle- eller rasteområde. Der er dog tale om en midlertidig forstyrrelse på en meget lille strækning af den samlede længde af vandløbet. Der er ikke konstateret nogen odderaktivitet i rørskovsbræmmen, som vil blive fjernet i forbindelse med etableringen af sandfanget. Hvis odder færdes jævnlige på arealet, vil der være tydelige veksler af se i vegetationen. Dronefotos har ikke vist nogen veksler. Tømningen af sandfanget forventes at ske 1-2 gange om året over ca. 1 uge pr. tømning. Tømningen vil blive foretaget i dagtimerne, og det forventes ikke at give problemer for oddere at passere området uden for tømningstiden.

For arterne på udpegningsgrundlaget for det nedstrøms beliggende fuglebeskyttelsesområde vurderes der ikke at være nogen væsentlig påvirkning. Det skyldes, at der ikke sker nogen ændringer i vandstandsforholdene i forbindelse med etableringen af sandfanget, og dermed heller ikke nogen påvirkning af levesteder for yngle- eller trækfugle.

Det er således kommunens vurdering, at projektet ikke vil forringe levevilkårene for de særligt beskyttede dyre- og plantearter, som er omfattet af habitatdirektivets bilag IV eller for arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder.

Lovgrundlag og andre tilladelser

Dispensationen er givet efter § 65, stk. 2, jf. § 3 i naturbeskyttelsesloven, lovebekendtgørelse nr. 240 af 13. marts 2019.

Hvis der skal udføres gravearbejde i forbindelse med projektet, kan Esbjerg Kommune anmode Sydvestjyske Museer om en udtalelse om, hvorvidt arbejdet indebærer risiko for ødelæggelse af fortidsminder. Det står i museumsloven, at gravearbejde skal standses, hvis der under arbejdet findes spor af fortidsminder. Sker dette, skal Sydvestjyske Museer straks kontaktes. Læs mere på www.sydvestjyskemuseer.dk.

Klagemuligheder

Denne dispensation kan påklages af blandt andre arealets ejer og en række foreninger. Hvem der kan klage, og hvordan man bærer sig ad, er beskrevet i vedlagte klagevejledning.

Når klagefristen er udløbet, og der ikke er indkommet klager, kan projektet udføres. Hvis der bliver klaget over dispensationen, vil du straks få besked.

Venlig hilsen

Mette Kirkebjerg Due
Biolog

Bilag:

Klagevejledning
Kort over det berørte areal

Kopi af dette brev er sendt til:

Jytte Skov Nielsen, Fårevej 38, 6760 Ribe.

Poul Jepsen Helle, Jedstedvej 17, 6771, Gredstedbro.

Danmarks Naturfredningsforening: (dn@dn.dk) og (dnesbjerg-sager@dn.dk).

Dansk Ornitologisk Forening: (natur@dof.dk) og (esbjerg@dof.dk).

Miljøstyrelsen: (mst@mst.dk).

Naturstyrelsen: (nst@nst.dk).

Sydvestjyske Museer: (museum@sydvestjyskemuseer.dk).

Friluftsrådet: (kreds@friluftsradet.dk) og
(sydvestjylland@friluftsradet.dk).

Dansk Botanisk Forening: (dbf.oestjylland@gmail.com).

Danmarks Sportsfiskerforbund: (post@sportsfiskerforbundet.dk),
(lbt@sportsfiskerforbundet.dk) og (vadehavet@sportsfiskerforbundet.dk).

Dansk Fritidsfiskerforbund: (teamstr@gmail.com).

Dansk Forening for Rosport: (dffr@roning.dk).

Dansk Kano og Kajak Forbund: (miljo@kano-kajak.dk).

Nationalpark Vadehavet: (vadehavet@danmarksnationalparker.dk).

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagen skal senest være indgivet den 29. juli 2020, der er 4 uger efter offentliggørelse på kommunens hjemmeside.

Reglerne omkring klage er beskrevet i naturbeskyttelseslovens § 78, stk. 1.

Følgende kan klage over afgørelsen:

- adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, samt
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Hvis der bliver klaget over afgørelsen, får du omgående besked herom, og Miljø- og Fødevareklagenævnets endelige afgørelse må så afventes. Hvis der ikke bliver klaget, må dispensationen udnyttes, når klagefristen er udløbet.

Du klager via Klageportalen, som ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk - typisk med NEM-ID. Klagen sendes automatisk fra Klageportalen til os. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for kommunen i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på kr. 900,- for privatpersoner og på kr. 1.800,- for virksomheder og organisationer. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen. Spørgsmål vedrørende gebyr rettes til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som du finder via Nævnenes Hus - www.naevneneshus.dk.

Miljø- og Fødevareklagenævnet afviser din klage, hvis du sender den uden om klageportalen, medmindre du er blevet fritaget for brug af klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning via mail til [Miljø- og Fødevareklagenævnet](mailto:Miljo-og-Foedevareklagenavnet@esbjergkommune.dk). Nævnet afgør herefter, om du kan fritages for at bruge klageportalen. [Se betingelserne for at blive fritaget.](#)

Du må ikke gå i gang med det projekt, som du har fået dispensation til, før klagefristen er udløbet. En klage over afgørelsen medfører desuden at du ikke må gå i gang med projektet, før klagen er behandlet af klagenævnet.

Hvis afgørelsen ønskes indbragt for domstolene, skal dette ske inden 6 måneder fra afgørelsen er bekendtgjort af kommunen eller - i forbindelse med klage - af Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Etablering af sandfang 1

Kongeåen

J.nr.: 20/15080

1:2.000

Sagsbeh.: mkdu

Dato: 25-06-2020

Teknik & Miljø
Esbjerg Kommune

Natur- og Vandmiljø
Torvegade 74 - 6700 Esbjerg

Tlf. 7616 1616 - raadhuset@esbjergkommune.dk - www.esbjergkommune.dk